

Україна у фокусі

19 – 25 січня

2015 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....	3
II. Аналітична довідка.....	7
КІНЕЦЬ ОБЛОГИ ДОНЕЦЬКОГО АЕРОПОРТУ: НОВА СПРОБА РОСІЙСЬКОГО БЛІЦКРИГУ.....	7

I. Огляд політичних подій за тиждень

**19
січня**

Два батальйонно-тактичні групи (формування чисельністю близько 400 осіб, посилене артилерією і ППО) збройних сил Російської Федерації перетнули українсько-російський кордон.

Про це повідомили в Раді нацбезпеки України.

У Донецькому аеропорту під час боїв обвалилася частина будівлі нового терміналу. В результаті цього багато українських силовиків отримали поранення. Про це повідомив радник Президента України Юрій Бірюков. За словами військового експерта Дмитра Тимчука, протягом останньої доби у Донецьк надходить значне підкріплення для бойовиків, які зазнали чималих втрат у боях за аеропорт.

**20
січня**

У зоні бойових дій на Сході України тривають жорсткі бої. Найгарячішими точками є Донецький аеропорт, 31-й блокпост у Луганській області, неспокійно у самому Донецьку, загострилась ситуація під Маріуполем і в Авдіївці (Донецька область), в черговий раз під масований артобстріл потрапило місто Горлівка.

**21
січня**

У ніч на 22 січня “кіборги” (так називають українських захисників Донецького аеропорту), покинули зруйнований Донецький аеропорт. Про це у Facebook написав головний редактор Цензор.НЕТ Юрій Бутусов. Він повідомив, що в ході боїв за аеропорт Донецька всі будівлі, які могли служити опорним пунктом оборони для українських бійців, були повністю зруйновані. Як відомо, оборона Донецького аеропорту тривала 242 дні з 26 травня 2014 року.

У Міноборони зазначили, що ситуація у районі Донецького аеропорту залишається напруженою. Є загиблі серед військовослужбовців української армії та поранені. Однак ситуація ще контролюється. «Наші воїни продовжують залишатися у будівлях на території аеропорту та на опорних пунктах навколо летовища. Під час ведення бойових операцій наші військові користуються знанням місцевості для утримання позицій та продовження оборони», - зазначили в Міноборони.

У боях в Донецькому аеропорту поранено депутата Верховної Ради, лідера «Правого Сектора» Дмитра Яроша.

Понад 20 українських військових з Донецького аеропорту перебувають у полоні сепаратистів. Про це повідомив керівник центру з обміну полоненими «Офіцерський корпус» Володимир Рубан. У Міноборони офіційно підтвердило тільки 16 захоплених «кіборгів».

Український кордон перетнули понад дві тисячі російських військових і завезено близько 20 танків, що сприяє подальшій ескалації ситуації на Донбасі. Про це заявив Президент України Петро Порошенко в Давосі, виступаючи в прямому ефірі на каналі Bloomberg Europe TV.

За словами глави держави, загалом на території України сьогодні перебувають близько 8 тис. російських військовослужбовців. В інтерв'ю телеканалу CNBC в Давосі Петро Порошенко заявив про необхідність перекриття українсько-російського кордону і негайного виведення військових РФ з території України. Президент наголосив, що залишається прибічником мирного врегулювання і в цьому контексті важливим є повноцінне виконання Мінських домовленостей, які є базовими на шляху досягнення миру.

Контингент російської армії в Донецькій та Луганській областях збільшується. Про це інформує спікер АТО Андрій Лисенко. Зокрема, в районі Луганська зафіксовано появу значної кількості російських солдатів без розпізнавальних знаків. У місті Краснодоні з'явилося близько 60 танків, понад 50 БТР і БМП, а також близько 100 машин «Тигр». У місті Горлівка відбувається заміна бойовиків «ДНР» на підрозділи російської армії, а в районі Шахтарська і Тореза зосереджено близько 100 танків.

Рада безпеки ООН провела слухання щодо ситуації на сході України. Одним з ключових пунктів обговорення став обстріл автобуса під Волновахою. Як заявила представниця США в ООН Саманта Пауер, новим «мирним планом» Росії Путін хоче «легітимізувати територіальні досягнення» проросійських бойовиків. Постпред України Юрій Сергєєв перелічив конкретні підрозділи ЗС Росії і запитав у російського колеги Віталія Чуркіна, що роблять вони на території східної України. В свою чергу, посол з особливих доручень МЗС України Дмитро Кулеба виразив думку, що через право вето, яким володіє РФ, засідання Радбезу перетворюються на ток-шоу.

22
січня

У Донецьку терористи обстріляли тролейбус. У Міністерстві оборони України заявили, що обстріл, внаслідок якого загинули 8 людей, вівся з боку житлових кварталів, де не точились бойові дії, а саме місце, де був обстріляний тролейбус, міститься на відстані більш ніж 15 кілометрів від розташування сил АТО. В ОБСЄ підтвердили загибель 7 людей, зазначивши, що обстріл зупинки в Донецьку вівся з північно-західного напрямку за допомогою мінометної або артилерійської зброї.

Сепаратисти провели групу з 18 полонених українських військових вулицями Донецька. Супроводжував колону глава самопроголошеної ДНР Олександр Захарченко.

Росія порушила весь післявоєнний порядок у Європі, який дозволяв країнам континенту жити мирно. Про це заявила Канцлер Німеччини Ангела Меркель, виступаючи на Давоському форумі. «Анексія Криму - це не просто якась анексія, це очевидне порушення того, що дозволяло нам жити і співіснувати мирно після Другої світової війни. Це непорушність кордонів і повага територіальної цілісності», – зазначила Меркель. Канцлер Німеччини вважає, що санкції проти Росії «були неминучі» і будуть діяти до того моменту, поки не будуть усунені їхні причини.

23
січня

Бойовики із застосуванням танків розпочали наступ на Маріуполь – міста Донецької області. Про це повідомив координатор батальйону патрульної служби міліції спеціального призначення «Київ-1» МВС України в Києві, нардеп від «Народного фронту» Євген Дейдей. За його словами, після заяви ватажка проросійських сепаратистів з угруповання «ДНР» Захарченка про намір взяти Маріуполь, у прилеглих до міста районах терористи почали наступ танками.

Росія збільшила чисельність свого контингенту на території України до максимуму за час конфлікту – понад 9 тисяч військовослужбовців. Про це повідомив речник АТО Андрій Лисенко. Він наголосив, що через неконтрольовані ділянки українсько-російського кордону у великій кількості завозяться боєприпаси.

24
січня

Бойовики «ДНР» обстріляли житлові квартали на сході Маріуполя. За даними розвідки, в напрямку житлових кварталів Маріуполя по повному боєкомплекту було випущено з трьох установок «Град» і ще один залп «Градів» бойовики випустили по позиціях українського полку «Азов», розташованого на східній околиці Маріуполя.

В результаті обстрілу загинули 30 осіб і 97 отримали поранення. Секретар РНБО України Олександр Турчинов поклав відповідальність за подію на президента РФ Володимира Путіна.

Глава самопроголошеної «Донецької народної республіки» Олександр Захарченко підтвердив початок наступу підрозділів бойовиків на Маріуполь. Про це він сказав під час покладання вінків до місця обстрілу зупинки у Донецьку. Він також заявив про плани взяти в кільце стратегічно важливий населений пункт Дебальцеве.

Протягом доби бойовики обстрілювали з «Градів» сім населених пунктів на Луганщині – Станицю Луганську, Гірське, Кримське, Макарове, Новотошківське, Сокольники, Щастя. Зі стрілецької зброї бойовики вели вогонь і по Дебальцевому Донецької області.

Загострення конфлікту на Донбасі неминуче призведе до подальшого серйозного погіршення відносин між Європейським Союзом і Росією. Про це йдеться в заяві верховного представника Євросоюзу із закордонних справ і політики Федеріки Могеріні. Вона закликала Росію використати свій вплив на

сепаратистських лідерів і припинити їхню військову, політичну та фінансову підтримку.

Маріуполь було обстріляно бойовиками з території, підконтрольної «ДНР». Про це йдеться у звіті ОБСЄ. Спостерігачі оглянули місця обстрілу у Маріуполі і виявили, що руйнування були спричинені ракетами, випущеними з установок «Град» та «Ураган».

Генеральний секретар НАТО Йєнс Столтенберг закликав Росію припинити будь-яку підтримку сепаратистів на сході України та припинити дестабілізувати країну. Про це йдеться у відповідній заяві генсека НАТО, розповсюдженій в Брюсселі.

За останню добу по всій лінії бойових дій на Донбасі спостерігається серйозне ускладнення ситуації. Про це заявив міністр оборони України Степан Полторак під час засідання оперативного штабу в зв'язку з подіями у Маріуполі. За його словами, від Луганської області до Маріуполя незаконні збройні формування разом з російськими підрозділами переходять до наступальних дій.

25
січня

Україна ініціює скликання екстреного засідання спільної комісії з НАТО у зв'язку з діями терористів на сході країни, зокрема і Маріуполі. Проведення засідання очікується в понеділок, 26 січня. Цього ж дня очікується і засідання глав МЗС країн ЄС, на якій вони обговорять питання забезпечення безпеки України та посилення тиску на РФ. Про це повідомив Президент України Петро Порошенко.

II. Аналітична довідка

КІНЕЦЬ ОБЛОГИ ДОНЕЦЬКОГО АЕРОПОРТУ: НОВА СПРОБА РОСІЙСЬКОГО БЛІЦКРИГУ

Вранці 22 січня українські військові покинули приміщення Донецького аеропорту, який вони захищали протягом 242 днів і який було практично зруйновано в ході його облоги сепаратистами. За день до того в Берліні відбулася зустріч міністрів закордонних справ України, Росії, Німеччини та Франції, учасники якої намагалися підготувати сприятливий ґрунт для ймовірних переговорів керівників своїх держав щодо врегулювання ситуації на Донбасі. Протягом наступних днів інтенсивні бойові дії продовжилися в різних точках Донецької та Луганської областей, тоді як спроби досягти прогресу в мирному врегулюванні конфлікту поки не дали результатів.

*Які наслідки матимуть бойові дії для майбутніх переговорів?
Чого очікувати від імовірного відновлення переговорного процесу?*

Інтенсифікація бойових дій на Донбасі з боку сепаратистів, яка призвела в тому числі до відходу українських сил з території Донецького аеропорту, багато в чому нагадувала трагічні події кінця серпня 2014 р., коли наступ російських військ призвів до катастрофи під Іловайськом та початком переговорів між учасниками конфлікту. Очевидно, що, як і тоді, Москва, яка контролює донбаських сепаратистів, зараз намагається використати воєнні успіхи заради того, щоби вести майбутні переговори з позиції сили. Подібна тактика принесла певні плоди Кремлю в 2014 р., адже перемир'я, укладене в Мінську 5 вересня, де-факто затвердило його контроль над так званими Донецькою Народною Республікою (ДНР) та Луганською Народною Республікою (ЛНР) і дозволило розширити територію окупації.

Успішність поточної спроби російського Президента Володимира Путіна повторити подібне досягнення поки під питанням, однак нові фактори вказують на

дещо меншу вірогідність цього. З одного боку, економіка Росії наразі перебуває в помітно гіршому становищі, що, очевидно, впливає і на її здатність вести неоголошену війну на Донбасі. З іншого боку, воєнні успіхи проросійських і російських бойовиків, попри втрати українських сил, наразі не настільки суттєві, як це було в кінці серпня минулого року. Ці чинники свідчать про велику ймовірність того, що атаки сепаратистів найближчим часом продовжаться, однак навряд чи перейдуть у фазу повномасштабного наступу.

Водночас основні цілі Путіна на поточному етапі навряд чи сильно змінилися. Зважаючи на поступове входження Росії в економічну рецесію, російський президент з великою ймовірністю прагнучиме скасування західних санкцій. Крім того, зважаючи на неоднозначні наслідки, які для Кремля приносить окупація українських територій, Путін, очевидно, намагатиметься легітимізувати власний політичний контроль над ДНР і ЛНР та водночас зобов'язати українську владу нести

відповідальність за соціально-економічне становище цих сепаратистських утворень. Зрозуміло, чим більше успіхів на полях бою матимуть російські та проросійські сили, тим легше буде Москві вимагати виконання цих вимог на майбутніх переговорах.

Позиція Києва напередодні можливого відновлення переговорів також досить неоднозначна. З одного боку, реактивна поведінка керівництва держави на міжнародній арені загрожує йому знову опинитися в ролі слабкої сторони на переговорах, якщо дату початку таких переговорів визначить російська сторона. З іншого боку, продовження російської агресії вже призвело до послаблення оптимізму в багатьох європейських столицях з приводу можливості відновлення конструктивних відносин з Москвою. Як наслідок, вірогідність того, що санкції проти Росії буде незабаром скасовано, яка нещодавно помітно виросла, знову впала.

За таких умов Україна отримала шанс використати новий виток російського вторгнення для інтенсифікації міжнародних санкцій проти Росії. Однак необхідною передумовою для цього є визначення чіткої та послідовної стратегії поведінки на міжнародній арені, якої Києву помітно бракує й досі. Останнім свідченням цього стали розбіжності між заявами Президента Петра Порошенка та Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка про нове вторгнення російських військ на територію України та небажанням бодай на законодавчому рівні визнати

підконтрольні ДНР і ЛНР території тимчасово окупованими.

З іншого боку, намагання домогтися міжнародного визнання цих утворень терористичними організаціями більше нагадує погоню за модою, ніж вивірене стратегічне рішення. Очевидно, що присвоєння ДНР і ЛНР ярлика «терористів» може бути виправдане для домашнього вжитку, зважаючи на небажання влади оголошувати воєнний стан. Однак на міжнародній арені ця ініціатива не лише практично позбавлена шансів на реалізацію, зважаючи на заклопотаність західних держав ісламістським тероризмом, а й може завдати шкоди самій Україні, адже переведе ДНР і ЛНР в розряд недержавних акторів, вплив Росії на яких ще потрібно буде довести.

Тому очевидно, що успішність України на майбутніх переговорах залежатиме не лише від перебігу бойових дій на Донбасі, а й від здатності її керівництва сформулювати чітку позицію стосовно російської агресії та поводити себе згідно з належно розробленою стратегією, що ґрунтувалася б на цій позиції. Крім того, важливу роль відіграє й здатність української влади зайняти проактивну позицію у веденні переговорів і не чекати більше, доки російська сторона створить собі нові сприятливі умови для відновлення переговорного процесу. Поточна ситуація дає керівництву України змогу використати уроки, які воно мало змогу отримати протягом попереднього раунду переговорів.

Висновки

Таким чином, продовження ескалації бойових дій на Донбасі протягом минулого тижня, вочевидь, було зумовлено бажанням Москви посилити свою позицію напередодні ймовірного відновлення переговорного процесу. Це може дозволити їй нав'язувати власний порядок денний під час майбутніх переговорів, однак так само загрожує подальшим відторгненням з боку західних країн. Українська сторона, натомість, ризикує знову бути застигнутою зненацька, проте за умови вироблення чіткої стратегії та проактивної поведінки може обернути російську агресію на свою користь.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук